YÖNETSEL GELECEK

Arzu Uğurlu Kara - Hasan Boztoprak

nobel bilimsel

YÖNETSEL GELECEK

Arzu Uğurlu Kara - Hasan Boztoprak

Yayın No.: 949
ISBN: 978-625-433-267-8
E-ISBN: 978-625-433-268-5
Basım Sayısı: 1. Basım, Mart 2022

© Copyright 2022, NOBEL BİLİMSEL ESERLER SERTİFİKA NO.: 2077
Bu baskının bütün hakları Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti.ne aittir. Yayınevinin yazılı izni olmaksızın, kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla basımı, yayımı, çoğaltımı ve dağıtımı yapılamaz.

Nobel Yayın Grubu, 1984 yılından itibaren ulusal ve 2011 yılından itibaren ise uluslararası düzeyde düzenli olarak faaliyet yürütmekte ve yayınladığı kitaplar, ulusal ve uluslararası düzeydeki yükseköğretim kurumları kataloglarında yer almaktadır.

"NOBEL BİLİMSEL ESERLER" bir Nobel Akademik Yayıncılık markasıdır.

Genel Yayın Yönetmeni: Nevzat Argun -nargun@nobelyayin.com-
Genel Yayın Koordinatörü: Gülfem Dursun -gulfem@nobelyayin.com-
Alan Editörü: Sadık Küçükakman -sadik@nobelyayin.com

Sayfa Tasarım: Dicle Korkmaz -dicle@nobelyayin.com-
Redaksiyon: Sergen Öz -sergen@nobelyayin.com-
Kapak Tasarım: Sezai Özden -sezai@nobelyayin.com-
Görsel Tasarım Uzmanı: Mehtap Yürümez -mehtap@nobelyayin.com-
Baskı Sorumlusu: Yavuz Şahin -yavuz@nobelyayin.com-

Kütüphane Bilgi Kartı

Uğurlu Kara, Arzu., Boztoprak, Hasan.
Yönetsel Gelecek / Arzu Uğurlu Kara - Hasan Boztoprak
1. Basım, XXVIII + 785 s., 16x23,5 cm. Kaynakça var, dizin yok.
ISBN: 978-625-433-267-8
E-ISBN: 978-625-433-268-5
1. Gelecekte Yönetim, 2. Yönetim 3. Gelecek

Genel Dağıtım

ATLAS AKADEMİK BASIM YAYIN DAĞITIM TİC. LTD. ŞTİ.
Adres: Bahçekapı Mh. 2465 Sk. Oto Sanayi Sitesi No:7 Bodrum Kat, Şaşmaz/ANKARA
Telefon: +90 312 278 50 77 - **Faks:** 0 312 278 21 65 - **Sipariş:** siparis@nobelyayin.com-
E-Satış: www.nobelkitap.com - esatis@nobelkitap.com / www.atlaskitap.com - info@atlaskitap.com

Dağıtım ve Satış Noktaları: Alfa Basım Dağıtım, Arasta, Arkadaş Kitabevi, D&R Mağazaları, Dost Dağıtım, Ekip Dağıtım, Kida Dağıtım, Kitapsan, Nezih Kitabevleri, Pandora, Prefix, Remzi Kitabevleri

Baskı ve Cilt

Sarıyıldız Ofset Amb. Kağ. Paz. San. ve Tic. Ltd Sertifika No.: 23593
İvedik Ağaç İşleri San. Sit. 1354. Cad. 1358. Sok. No.: 31 Ostim / ANKARA

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM YAZARLARI ..... **İİİ**

SUNUŞ ..... **XXİİİ**

GİRİŞ
YÖNETİMİN GELECEĞİ
GELECEĞİN YÖNETİMİ **1**
Ünsal Sığrı
1. Gelecek Tasarımı: Yeni Gerçeklik-Yeni Normal 2
2. Dijitalleşme ve Dijital Dönüşüm 5
3. Değişim ve Dönüşümün Yönetime Yansımaları 9
4. Değişim ve Dönüşümün Yöneticilere Yansıması 13
5. Değişim ve Dönüşümün İş Yapma Biçimlerine Yansıması 19
6. Gelecekte Etkili Bir Yönetim ve Geleceğin Yönetimi İçin Neler Yapılmalı? 26
Kaynakça 29

KISIM 1 YÖNETİM VE GELECEK

BÖLÜM 1
STRATEJİK EMPROVİZASYON: YÖNETİMSEL GELECEK PERSPEKTİFİNDEN BİR DEĞERLENDİRME **33**
Cemalettin Öcal Fidanboy
1. Giriş 34
2. Emprovizasyon Kavramı 35
3. Yönetim Bilimi Açısından Emprovizasyon 36
3.1. Stratejik Emprovizasyon 38
3.2. Stratejik Emprovizasyonun Temel Bileşenleri 43
4. Sonuç ve Öneriler 46
Kaynakça 47

BÖLÜM 2
İŞLETMECİLİK EĞİTİMİNİN GELECEĞİ **53**
Kemal Eroğluer
1. Giriş 54
2. Kavramsal Çerçeve 54
2.1. İşletmecilik Eğitiminin Gelişimi 54

2.2. Günümüzde İşletmecilik Eğitimi ve Etkileyen Faktörler Üniversite ve İşletmecilik Eğitimi 58
3. Sonuç ve Öneriler 71
Kaynakça 72

BÖLÜM 3
YÖNETSEL GELECEKTE KADIN VE ROLÜ 77
Abdülkadir Avcı
1. Giriş 78
2. Kavramsal Çerçeve 79
2.1. Kadın İstihdamına Kısa Bir Tarihsel Bakış 79
2.2. İş Yaşamında Kadınların Karşılaştıkları Sorunlar 83
2.3. İş Yaşamında Kadınları Başarılı Kılan Etmenler 85
3. Tartışma ve Sonuç 88
4. Öneriler 91
Kaynakça 95

BÖLÜM 4
OPERASYON YÖNETİMİNİN GELECEĞİ 99
Uzay Özder
1. Giriş 100
2. Sürdürülebilirlikte Yenilikler için Sürdürülebilir Operasyon Yönetimi 102
3. Operasyon Yönetimi: Çağdaş Temalar, Eğilimler ve Gelecekteki Potansiyel Yönler ile Öneriler 107
4. Sonuç 112
Kaynakça 114

BÖLÜM 5
AFRİKA'DA İŞLETME YÖNETİMİNİN GELECEĞİ VE FIRSATLAR 119
Melih Altay
1. Giriş 120
2. İktisadi ve Toplumsal Açıdan Afrika 121
3. Beşerî ve Sosyal Açıdan Afrika 129
4. Afrika'da Girişimcilik ve Yönetim 131
4.1. Afrika'da Girişimcilik 131
4.2. Afrika'da Yönetim 135
5. Sonuç 137
Kaynakça 140

BÖLÜM 6
GELECEKTEKİ İŞ VE BECERİLER 145
Çağdaş Akif Kahraman
1. Giriş 146
2. Günümüzde İş Olgusu ve Değişime Etki Eden Faktörler 147
3. Gelecekteki İş 148
4. Gelecekteki İş Gerekleri 152
6. Sonuç ve Değerlendirme 158
Kaynakça 160

KISIM 2 ÖRGÜTSEL DAVRANIŞIN GELECEĞİ

BÖLÜM 7
GELECEĞİN LİDERLERİ VE LİDERLİĞİ 163
Mustafa Polat
1. Giriş 164
2. Günümüzde Liderlik ve Özellikleri 166
2.1. Motive Etmek 168
2.2. Öngörüye ve Uzun Vadeli Bakışa Sahip Olmak 168
2.3. Vizyonu Paylaşmak 169
2.4. Koşullara Tabi Olmamak, Hâkim Olmak 169
2.5. Geliştirme Çabası İçinde Olmak ve Değişime Öncülük Etmek 171
2.6. Stratejik Düşünmek 171
3. Geleceğin Lideri 171
3.1. Geleceğin Liderinin Görev Yapacağı Ortam 173
3.2. Yazında Geleceğin Liderleri 175
3.3. Gelecek Lider ve Özellikleri 180
4. Sonuç 185
Kaynakça 186

BÖLÜM 8
İŞ YERİ DAVRANIŞLARININ GELECEĞİ 189
Ali Tanış
1. Giriş 190
2. Kavramsal Gelecek 191
2.1. İş Yeri Davranışlarının Teorik Geleceği 192
2.2. İş Yeri Davranışlarını Gelecekte Etkileyecek Motivasyonel Faktörler 193
2.3. İş Yeri Davranışlarının Değişiminde Etkili Olan Faktörler 194
2.4. İş Yeri Davranışlarının Değişim Seviyeleri 195
3. İş Yeri Davranışları ve Yönetsel Gelecek Deneyimleri 196
3.1. İş Yeri Davranışlarının Gelecek Deneyimleri 196

3.2. Yönetsel Gelecek Deneyimleri ... 197
4. Sonuç ve Değerlendirme ... 198
Kaynakça ... 200

BÖLÜM 9
YÖNETİMDE ETİK VE SOSYAL SORUMLULUĞUN GELECEĞİ ... 203
Tamer Kılıç
1. Giriş ... 204
2.Yönetimde Etik ve Sosyal Sorumluluğu Etkileyebilecek Gelişmeler ... 205
2.1. Küresel Konular ... 206
2.2. Yöneticinin İçinde Bulunduğu Ortam ... 209
2.3. Toplumsal Beklentilerin Değişimi ... 211
2.4. Yeni Teknolojiler (Dijitalleşme, Yapay Zekâ, Büyük Veri, Biyoteknoloji vb.) ... 212
2.5. Sosyal Medya Kullanımının Kültür ve Davranışlar Üzerindeki Etkileri ... 214
3. Tartışma ... 215
3.1. İş Etiğinin Geleceği ... 216
3.2. Kurumsal Sosyal Sorumluluğun Geleceği ... 219
4. Sonuç ... 222
Kaynakça ... 225

BÖLÜM 10
YÖNETSEL ROLLERİN EVRİMİ ... 229
Esra G. Kaygısız
1. Giriş ... 230
2. Kavramsal Çerçeve ... 231
2.1. Yönetsel Roller ... 231
2.2. Yönetsel Rolleri Etkileyen Faktörler ... 233
2.3. Politik ve Yasal Faktörler ... 234
2.4. Ekonomik Faktörler ... 234
2.5. Sosyal Faktörler ... 235
2.6. Teknolojik Faktörler ... 238
2.7. Çevresel Faktörler ... 240
3. Organizasyonel Değişim ... 241
3.1. Organizasyon Yapısı ... 241
3.2. Liderlik ... 242
3.3. Değişimlerin Gelecekte Yönetsel Rollere Olası Etkileri ... 243
4. Sonuç ve Değerlendirme ... 245
Kaynakça ... 247

BÖLÜM 11
CESARET YÖNETİMİNİN GELECEĞİ 253
İbrahim Sani Mert
1. Giriş 254
2. Eski Bir Erdemin Yeniden Keşfi: Cesaret 255
3. İş Yaşamı ve Yönetimde Cesaret: Cesareti Doğru Yönetebilmek 257
4. Geleceği Şekillendirecek Olgu: Cesaret 260
5. Sonuç ve Değerlendirme 264
Kaynakça 268

BÖLÜM 12
İNSAN MAKİNE UYUMUNUN GELECEĞİ VE YÖNETİME ETKİLERİ 271
Gökdeniz Kalkın
Haluk Erdem
1. Giriş 272
2. Yeni Teknolojik Gelişmeler 273
3. Dijital İnsan Kaynakları Yönetimi Uygulamaları 276
4. Sonuç 281
Kaynakça 283

BÖLÜM 13
YÖNETİMDE KONTROL VE İŞ BAŞINDA ÖZGÜRLÜK İKİLEMİNİN GELECEĞİ 287
Erol Işıkçı
1. Giriş 288
2. Değişen Dünyada Değişen Yönetsel Yapılar 289
3. Değişimin Gelecekteki Yönetsel Rollere Muhtemel Etkileri 291
4. Yönetimde Kontrol ve İş başında Özgürlük İkileminin Geleceği 293
5. Sonuç ve Değerlendirme 294
Kaynakça 296

KISIM 3 ÖRGÜTLERİN YAPISI VE GELECEĞİ

BÖLÜM 14
GELECEĞE DÖNÜŞ: ZAMAN PERSPEKTİFLİ BİR YÖNETİM 301
Arzu Uğurlu Kara
1. Giriş 302
2. Zaman Perspektifi 305
3. Gelecek Yönelimli Zaman Perspektifli Yönetim 306
4. Yöneticiler için Gelecek Zamanlı Yönetim 310
4.1. Liderlik stilleri: Dâhili Zaman Yönetimi Yetenekleri 312

4.2. Liderlik Stilleri: Harici Zaman Yönetimi Yetenekleri 313
4.3. Liderlik Stilleri: Dâhili ve Harici Zaman Yönetimi Yetenekleri 313
4.4. Kültürlerarası Liderlik Tarzı 314
5. Sonuç 315
Kaynakça 316

BÖLÜM 15
ORGANİZASYONLARDA YAPISAL MODELLERİN DEĞİŞİMİ: YENİ YAKLAŞIMLAR VE GELECEK İÇİN ÖNGÖRÜLER 319
Tuğrul Tekin Tunalılar
1. Giriş 320
2. Organizasyon Yapısı Değişikliğine Neden İhtiyacımız Var? 322
2.1. Teknolojik gelişmeler 323
2.2. Mevcut Organizasyon Yapılarının Güncel Gelişmelerle Uyumsuzluğu 324
2.3. Çeviklik ve Çevik Organizasyon Düşüncesine Yöneliş 328
3. Gelecek Organizasyon Yapısı İçin Muhtemel Modeller 329
3.1. Düz Yapılar 329
3.2. Kendi Kendini Yöneten Ekipler 330
3.3. Kendi Kendini Organize Eden Sistemler 334
3.4. Sarmal (Helix) Organizasyonlar 335
4. Bu Yapı Değişikliğinin Yönetim ve Liderlik Üzerindeki Etkisi 336
5. Sonuç 337
Kaynakça 339

BÖLÜM 16
ÇAPRAZ FONKSİYONEL EKİPLERİN GELECEĞİ 343
Göksel Korkmaz
1. Giriş 344
2. Çapraz Fonksiyonlu Takımların Güçlü ve Zayıf Yönleri 345
3. Çapraz Fonksiyonlu Takımların Oluşumu 347
4. Gelecek ve Çalışma Ortamına Etkileri 349
5. Çapraz Fonksiyonlu Takımların Geleceği 352
6. Sonuç ve Değerlendirme 358
Kaynakça 359

BÖLÜM 17
YANAL YÖNETİMİN GELECEĞİ 365
Tuğrul Oğuzhan
1. Giriş 366
2. Kavramsal Çerçeve 367
2.1. Yanal Düşünme 368
2.2. Karşılıklı ve Çapraz Fonksiyonel Yaklaşım 371

2.3. Yanal İş Birliği ... 373
2.4. Yanal Liderlik ve Yanal Takımlar ... 375
3. Sonuç ... 379
Kaynakça ... 383

BÖLÜM 18
AİLE ŞİRKETLERİ VE KOBİLERDE YÖNETİMİN GELECEĞİ ... 387
Zeynep Baysal
1. Giriş ... 388
2. Kavramsal Çerçeve ... 388
3. Yönetsel Dönüşüm ... 390
4. Teknolojik Dönüşüm ... 393
5. İnsan Kaynaklarında Dönüşüm ... 397
6. Sonuç ve Değerlendirme ... 399
6.1. Araştırmacılara Öneriler ... 400
6.2. Şirketlere Öneriler ... 402
6.3. Politika Yapıcılara Öneriler ... 405
Kaynakça ... 407

BÖLÜM 19
ÖRGÜTLERDE YEŞİL YÖNETİM VE GELECEĞİ ... 411
Makbule Hürmet Çetinel
1. Giriş ... 412
2. Yeşil Yönetim Kavramı ... 413
3. Yeşil Örgüt Yapısı Oluşturma Süreci ... 414
4. Sürdürülebilirlik Bakış Açısıyla Yeşil Yönetimin Geleceği ... 418
5. Sonuç ... 424
Kaynakça ... 426

KISIM 4 DİJİTALİZASYON VE TEKNOLOJİ YÖNETİMİNİN GELECEĞİ

BÖLÜM 20
ENDÜSTRİ 4.0: KURUMSAL KURAM ÇERÇEVESİNDE BİR İNCELEME ... 433
Hasan Boztoprak
1. Giriş ... 434
2. Kurumsal Kuram ... 436
2.1. Kurum ve Kurumsallaşma Kavramları ... 438
2.2. Bazı Temel Kavramlar ... 440
3. Endüstri 4.0 ... 442
3.1. Kapsam ve İçeriği ... 444
4. Kurumsal Kuram Çerçevesinde Endüstri 4.0 ve Örgütlere Yansımaları ... 445

4.1. Endüstri 4.0'a Özgü Yeniliklerin Kurumsallaşması 446
4.2. Endüstri 4.0'ın Egemen Olduğu Örgüt Formunda Kurumsallaşma 448
5. Sonuç ve Değerlendirme 451
Kaynakça 453

BÖLÜM 21
DİJİTAL YÖNETİM 457
Mustafa Bekmezci
Metin Ocak
Wasim Ul Rehman
1. Giriş 458
2. Yeni Teknolojiler 459
2.1. Yapay Zekâ 460
2.2. Nesnelerin İnterneti 462
2.3. Üç Boyutlu Yazıcılar 463
2.4. Büyük Veri 463
2.5. Bulut Bilişim 464
2.6. Sanal ve Artırılmış Gerçeklik 464
2.7. Blok Zincir 465
3. Örgüt Yapıları ve Operasyonlar 466
4. İnsan Kaynakları 469
5. Yönetim ve Liderlik 474
6. Sonuç 476
Kaynakça 477

BÖLÜM 22
İŞLETMELERDE BİLGİ YÖNETİMİ VE GELECEĞİ 481
Memduh Begenirbaş
1. Giriş 482
2. Bilgi, Bilgi Yönetimi ve İşletmeler Açısından Amacı ve Önemi 483
3. Bilgi Yönetim Süreçleri ve Unsurları 488
4. Bilgi Yönetiminde Öne Çıkan Yeni Teknoloji ve Yaklaşımlar 491
4.1. Servis Odaklı Mimari (Service Oriented Architecture-SOA) 491
4.2. Bulut Bilişim Teknolojisi (Cloud Computing) 492
4.3. Nesnelerin İnterneti (Internet of Things-IoT) 493
4.4. Bilgi Görselleştirme (Information Visualization) 494
4.5. Toplam ve Tam (Gerçek) Zamanlı Bilgi Yönetimi 495
4.6. Kâğıtsız Ofis ve Bilgi Tabanlı Organizasyon 496
5. Bilgi Yönetimin Geleceği ve Liderin Rolü 497
6. Sonuç 500
Kaynakça 502

BÖLÜM 23
YAPAY ZEKÂ VE YÖNETİMİN GELECEĞİ 507
Tolga Türköz
1. Giriş 508
2. Kavramsal Çerçeve 510
2.1. Yapay Zekâ 510
2.2. Yapay Zekâyla İlişkili Olarak Gelecekte Sıkça Kullanılacak Teknolojiler 514
2.3. Alanda Yapılan Çalışmalar 519
3. Yöneticiler için Gelecekte Yapay Zekâ Kullanımına İlişkin Öneriler 524
4. Sonuç 531
Kaynakça 534

BÖLÜM 24
MUHASEBE VE FİNANSIN GELECEĞİNDE BLOCKCHAİN 539
Hamide Özyürek
1. Giriş 540
2. Blockchain Teknolojisinin Kavramsal Altyapısı 541
2.1. Blockchain Tanımı 541
2.2. Blockchain Ağ Türleri 543
2.3. Blockchain Uzlaşma Algoritması 544
3. Blockchaın Teknolojisinin Muhasebe Denetim ve Finansın Geleceğine Olası Etkileri 544
3.1. Meslek Mensuplarına Olası Etkileri 545
3.2. İşlem Kayıtlarına Olası Etkileri 546
3.3. Muhasebe Kayıt Sistemine Olası Etkileri 548
3.4. Hesap Kalemlerine Olası Etkileri 550
3.5. Muhasebe Denetim Sürecine Olası Etkileri 551
3.6. Finansal ve Yönetim Muhasebesine Olası Etkileri 554
3.7. Finansal Katılıma Olası Etkileri 554
3.8. Ticaret Finansmanına Olası Etkileri 555
4. Blockchain Teknolojisini Uygulamanın Önündeki Engeller 555
5. Sonuç ve Öneriler 557
5.1. Sonuç 557
5.2. Öneriler 557
Kaynakça 562

BÖLÜM 25
YÖNETSEL ORGANİZASYONLARIN BELİRLEYİCİ BİR FORMU OLARAK ÜNİVERSİTELERDE AR-GE VE İNOVASYONUN GELECEĞİ 567
Ayhan Aydoğdu
1. Giriş 568
2. Literatür Taraması 569

3. Üniversitelerin Yapısal Değişimi ve Toplumsal Gelişimde Üniversitelerin Rolü 574
3.1. Stratejik Planlama 575
3.2. AR-GE ve İnovasyon 576
4. Metodoloji 579
5. Üniversitelerde AR-GE ve İnovasyonun Geleceği 580
5.1. Anahtar kelimelerin frekansı 580
5.2. Stratejik Hedefler 582
5.3. Niyet-Eylem Uyumu 583
6. Tartışma ve Sonuç 585
Kaynakça 588

BÖLÜM 26
BULANIK AHP VE VIKOR YÖNTEMLERİYLE FİNANSAL PERFORMANS ANALİZİ: KAMU SERMAYELİ MEVDUAT BANKALARINA AİT AMPİRİK ÇALIŞMA 591
Aslı Gezen
Karahan Kara
1. Giriş 592
2. Literatür İncelemesi 593
3. Metodoloji 596
3.1. Bulanık AHP Yöntemi 597
3.2. VIKOR Yöntemi 601
3.3. Problemin Tanımlanması, Kriterlerin Belirlenmesi ve Hiyerarşi Modelinin Oluşturulması 602
3.4. Kamu Sermayeli Mevduat Bankalarının Finansal Performans Analizi 605
4. Bulgular ve Tartışma 624
5. Sonuç ve Öneriler 628
Kaynakça 629

KISIM 5 İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ, GİRİŞİMCİLİK VE PAZARLAMANIN GELECEĞİ

BÖLÜM 27
İNSAN VE İNSAN KAYNAKLARININ GELECEĞİ 635
Büşra Dündar
1. Giriş 636
2. Endüstri 4.0 - İnsan Kaynakları Yönetimi İlişkisi 636
3. Robotik ve İnsan Kaynakları Yönetimi İlişkisi 640
4. Gelecekte İnsan Kaynakları Yönetimi 642
5. Sonuç 644
Kaynakça 646

BÖLÜM 28
YÖNETİMDE KOÇLUK VE MENTORLUK 649
Metin Ocak
Mustafa Bekmezci
Wasim Ul Rehman
1. Giriş 650
2. Koç ve Koçluk Nedir? 651
3. Mentor ve Mentorluk Nedir? 655
4. Koçluk ve Mentorluk İlişkisi 656
5. İşletmelerde Koçluk ve Mentorluk 660
Kaynakça 662

BÖLÜM 29
UZAKTAN PERFORMANS YÖNETİMİNİN GELECEĞİ 665
Servet Kıvanç
1. Giriş 666
2. Performans Yönetiminin Geleceği 668
2.1. Çalışan İzleme Yazılım Sistemleri 670
2.2. Esnek ve Veriye Dayalı Sistemler 672
2.3. Çevik Sistemler 674
2.4. Geri Bildirimin Önemi 675
2.5. Güven Esaslı İlişkiler ve Çalışan Bağlılığı 676
3. Sonuç 677
Kaynakça 679

BÖLÜM 30
YÖNETİMDE Z KUŞAĞI 683
Zafer Mehmet Fırat
1. Giriş 684
2. Kavramsal Çerçeve 685
2.1. Z Kuşağının Özellikleri 687
2.2. Z Kuşağının Beklentileri 690
2.3. Z Kuşağının Çalışma Ortamı (Ofisi) 692
2.4. Yönetim Anlayışındaki Değişim ve Gelecekte Çalışma Hayatı 694
3. Bir Z Kuşağı Bireyi Nasıl Yönetici Olacak? 695
4. Sonuç ve Değerlendirme 697
Kaynakça 699

BÖLÜM 31
GİRİŞİMSEL PAZARLAMANIN GELECEĞİ 703
Engin Yavuz
1. Giriş 704

2. Girişim ve Girişimcilik 705
3. Girişimsel Pazarlama 706
4. Girişimsel Pazarlamanın Boyutları 706
4.1. Peoaktivite 706
4.2. Risk Almak 707
4.3. Yenilik 707
4.4. Fırsat Odaklılık 708
4.5. Kaynaktan Yararlanma 708
4.6. Müşteriye Yoğunlaşma 709
4.7. Değer Odaklılık 709
5. Girişimsel Pazarlama ile Geleneksel Pazarlamanın Farkları 710
6. Girişimsel Pazarlamanın Geleceği 711
6.1. Bilgi İletişim Teknolojileri 711
6.2. Sanal Ortak Girişim 712
6.3. Eko-Girişim 713
6.4. E-Ticaret 713
6.5. Sosyal Ağlar 714
6.6. Kitle Kaynak Kullanımı 715
6.7. Mobil Pazarlama 715
6.8. Aracı Girişimciler 716
6.9. İnovasyon ve Girişimsel Pazarlama 717
7. Sonuç ve Öneriler 717
Kaynakça 719

BÖLÜM 32
GELECEKTE PAZARLAMA VE PAZARLAMA YÖNETİMİ 723
Mehmet Etlioğlu
1. Giriş 724
2. Teknolojik Gelişmeler 724
2.1. Nesnelerin Interneti 727
2.2. Yapay Zekâ 730
2.3. Artırılmış Gerçeklik 731
2.4. Sosyal Medya ve Mobil Telefonlar 732
2.5. Büyük Veri 735
3. Analitik Dönüşüm 737
3.1. WEB Analitiği 738
4. Pazarlamanın Geleceği ve Pazarlama Yönetimi 743
5. Sonuç 746
Kaynakça 748

BÖLÜM 33
GELECEĞİN GİRİŞİMCİLİK MODEL VE STRATEJİLERİ 755
Mustafa Kemal Topcu
1. Giriş 756
2. Kavramsal Tartışma 757
2.1. Girişimcilik Sınıflandırılması 758
2.2. Girişimciliği Etkileyen Faktörler 759
2.3. Girişimciler için Yetkinlik Çerçevesi 761
3. Girişimcilik Modelleri 762
3.1. Geleneksel Girişimcilik Modelleri 763
3.2. Geleceğin Girişimcilik Modelleri 766
4. Girişimcilik Stratejileri 773
4.1. Döngüsel Ekonomi Stratejileri 774
5. Sonuç 777
Kaynakça 780

BÖLÜM 26

BULANIK AHP VE VIKOR YÖNTEMLERİYLE FİNANSAL PERFORMANS ANALİZİ: KAMU SERMAYELİ MEVDUAT BANKALARINA AİT AMPİRİK ÇALIŞMA

Aslı Gezen
Karahan Kara

Bölüm Özeti

Finansal kuruluşlar arasında yer alan bankaların finansal performans düzeylerinin tespit edilmesi stratejik kararların alınmasında önemli bir role sahiptir. Bu nedenle bankaların finansal performans analizlerinin başarılı şekilde yapılması, bankaların yönetim süreçlerinde başarılı kararlar almasına destek sağlamaktadır. Bu çalışmanın temel amacı Türkiye'de faaliyet gösteren 3 adet kamu sermayeli mevduat bankasının 2010-2020 yıllarındaki finansal performanslarını ölçmek, sıralamak ve yıllar itibariyle karşılaştırmalar yapmaktır. Finansal performans ölçümlerinin yapılabilmesi için Bulanık AHP ve VIKOR çok kriterli karar verme yöntemleri uygulanmıştır. Literatürdeki çalışmalarda uygulanan toplam 12 rasyo analiz kriteri araştırmanın kriterleri olarak kabul edilmiştir. Kamu sermayeli mevduat bankalarına ait rasyo analiz değerlerinin tespit edilmesi için bankalara ait finansal tablo değerlerinden faydalanılmıştır. Ampirik analiz bulgularında, farklı yıllarda finansal performans sıralamasında bankalara ait performans sıralamalarının değiştiği tespit edilmiştir. Bu kapsamda mevcut finansal performans durumlarına dayalı olarak banka yöneticilerine finansal performansların iyileştirilmesine yönelik gelecek odaklı stratejiler önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Finansal Performans, ÇKKV, Bulanık AHP, VIKOR

ması ve sürdürülebilir hâle gelmesi açısından toplam mevduat değerinin toplam aktifler içindeki oranının yükseltmesi gerekmektedir. BY2 (Toplam Krediler/Toplam Aktifler) ve BY3 rasyoları incelendiğinde 2010, 2013, 2014, 2015, 2016 ve 2019 yıllarında en yüksek performansa sahip olan T.C. Ziraat Bankası A.Ş.'nin en düşük bu rasyo değerlerine sahip olduğu görülmektedir. Bu da BY2 ve BY3 rasyosunun maliyet kriteri olarak düşüklüğünün finansal performansı olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Bu durumda kamu sermayeli banka yöneticileri, toplam aktifler ve toplam mevduatlar içinde toplam kredilerin düşük düzeyde tutulmasına yönelik stratejiler oluşturmalıdırlar.

Özkaynakların toplam değerinin toplam aktifler içinde yüksek düzeyde olması finansal performansı etkileyen diğer bir husustur. Böylece öz kaynaklara dayalı finansal kararlar finansal performansın önemli düzeyde artmasını sağlamaktadır. Toplam aktifler ve öz kaynaklar dikkate alındığında dönem net karları önem taşımaktadır. Dönem net karların artırılması finansal açıdan başarı getirmektedir. Bu nedenle kamu sermayeli banka yöneticilerinin karı maksimize etme yönünde stratejiler geliştirilmesi önerilmektedir. Finansal kaynakların kullanım durumları açısından faiz gelirlerinin artırılması ve bunun yanı sıra faiz dışı gelirlerin de artırılması finansal performansı iyileştirmektedir. Bu durumun aksine faiz giderlerinin toplam giderler içindeki payının artması ise finansal performansı olumsuz yönde etkilemektedir. Bankalar ve banka yöneticilerinin bu durumu dikkate alarak faiz gelirlerinin artırılması ve faiz giderlerinin azaltılması yönünde stratejiler geliştirmesi gerekmektedir.

Araştırmaya ait metodolojik ve uygulama alanı kısıtları bulunmaktadır. Araştırmada kamu sermayeli mevduat bankaları uygulama alanı olarak kabul edilmiştir. Bu durum uygulama kısıtını oluşturmaktadır. Araştırmada ÇKKV Yöntemleri arasından Bulanık AHP ve VIKOR Yöntemleri uygulanmıştır. Bu durum çalışmanın metodolojik kısıtını oluşturmaktadır. Bu noktada araştırmanın özel sermayeli mevduat bankaları örnekleminde uygulanması önerilmektedir. Aynı zamanda metodoloji kapsamında çalışma farklı ÇKKV Yöntemleri uygulaması yapılarak elde edilen sonuçlar arasındaki farklılıkların tespit edilmesine yönelik çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

Akbulut, O. Y. (2019). CRITIC ve EDAS yöntemleri ile İş Bankasının 2009-2018 yılları arasındaki performansının analizi. *Ekonomi Politika ve Finans Araştırmaları Dergisi*, *4*(2), 249-263.

Akbulut, O. Y. (2020). Gri Entropi Temelli PSI ve Aras ÇKKV Yöntemleriyle Türk Mevduat Bankalarının Performans Analizi. *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, *5*(2), 171-187.

Akçakanat, Ö., Hande, E., Aksoy, E. ve Ömürbek, V. (2017). Bankacilik sektöründe ENTROPI ve WASPAS yöntemleri ile performans değerlendirmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *22*(2), 285-300.

Albayrak, Y. E., & Erkut, H. (2005). Banka performans değerlendirmede analitik hiyerarşi süreç yaklaşımı. *İTÜ Dergisi Seri D: Mühendislik*, *4*(6), 47-58.

Ali, B. J. ve Oudat, M. S. (2020). Financial Risk and the Financial Performance in listed Commercial and Investment Banks in Bahrain Bourse. *International Journal of Innovation, Creativity and Change*, *13*(12), 160-180.

Asif, R. ve Akhter, W. (2019). Exploring the influence of revenue diversification on financial performance in the banking industry: A systematic literature review. *Qualitative Research in Financial Markets*, 11(3), 305-327.

Beheshtinia, M.A. ve Omidi, S. (2017). A hybrid MCDM approach for performance evaluation in the banking industry, *Kybernetes*, 46(8), 1386-1407.

Ceren, U. Z. A. R. (2013). Financial performance test of public banks in Turkey: An application of PROMETHEE. *International Journal of Economics and Finance Studies*, *5*(2), 1-9.

Chang, D. Y. (1996). Applications of the extent analysis method on fuzzy AHP. *European journal of operational research*, *95*(3), 649-655.

Çağıl, G. (2008). 2008 Küresel Kriz Sürecinde Türk Bankacılık Sektörünün Finansal Performansının Electre Yöntemi ile Analizi. *Maliye ve Finans Yazıları*, 1(93), 59-86.

Çalışkan, E. ve Eren, T. (2016). Bankaların performanslarının çok kriterli karar verme yöntemiyle değerlendirilmesi. *Ordu Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi*, *6*(2), 85-107.

Çelen, A. (2014). Evaluating the financial performance of Turkish banking sector: A fuzzy mcdm approach. *Journal of Economic Cooperation & Development*, *35*(2), 43.

Çelik, M. (2018). Türkiye'de Faaliyet Gösteren Mevduat Bankalarının Performans Analizi: Büyüklük ve Sahiplik Yapısı Ayrımıyla Bir Karşılaştırma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *5*(2), 146-168.

Demireli, E. (2010). TOPSIS çok kriterli karar verme sistemi: Türkiye'deki kamu bankaları üzerine bir uygulama. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 5(1):101-112.

Dinçer, H. ve Görener, A. (2011). Analitik hiyerarşi süreci ve vikor tekniği ile dinamik performans analizi: Bankacılık sektöründe bir uygulama. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (19), 109-127.

Doğan, M. (2013). Katılım ve geleneksel bankaların finansal performanslarının karşılaştırılması: Türkiye örneği. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (58), 175-188.

Eş, A. ve Kök, E. (2020). Banka Performanslarının Entropi Tabanlı Waspas Yöntemiyle Analizi. *Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *10*(2), 233-250.

Fernandes, B., Street, A., Fernandes, C. ve Valladão, D. (2018). On an adaptive Black-Litterman investment strategy using conditional fundamentalist information: A Brazilian case study. *Finance Research Letters*, *27*, 201-207.

Gazel, Y. H., Altinirmak, S. ve Karamaşa, Ç. (2021). Türkiye'de Faaliyet Gösteren Ticari Bankaların Çok Kriterli Karar Verme Yöntemlerine Göre Performanslarının Sıralanması. *Sosyoekonomi*, *29*(48), 161-180.

Ghosh, S. ve Ansari, J. (2018). Board characteristics and financial performance: Evidence from Indian cooperative banks. *Journal of Co-operative Organization and Management*, *6*(2), 86-93.

Gökalp, F. (2015). Comparing the financial performance of banks in Turkey by using Promethee method. *Ege Stratejik Araştırmalar Dergisi*, *6*(1), 63-82.

Gupta, S., Mathew, M., Syal, G. ve Jain, J. (2021). A hybrid MCDM approach for evaluating the financial performance of public sector banks in India. *International Journal of Business Excellence*, *24*(4), 481-501.

Gülen Alpay, M. ve Sakınç, İ. (2017). Türk Bankacılık Sektörünün Yeniden Yapılandırma Öncesi ve Sonrası Gri İlişkisel Analiz İle Finansal Performans Analizi. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *10*(2), 49-61.

Gülsün, B. ve Erdoğmuş, K. N. (2021). Bankacılık Sektöründe Bulanık Analitik Hiyerarşi Prosesi ve Bulanık TOPSIS Yöntemleri ile Finansal Performans Değerlendirmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, *25*(1), 1-15.

Irawati, N., Maksum, A., Sadalia, I. ve Muda, I. (2019). Financial performance of Indonesian's banking industry: The role of good corporate governance, capital adequacy ratio, non-performing loan and size. *International Journal of Scientific and Technology Research*, *8*(4), 22-26.

Islam, M. A. (2014). An analysis of the financial performance of national bank limited using financial ratio. *Journal of Behavioural Economics, Finance, Entrepreneurship, Accounting and Transport*, *2*(5), 121-129.

Kandemir, T. ve Karataş, H. (2016). Ticari bankaların finansal performanslarının çok kriterli karar verme yöntemleri ile incelenmesi: Borsa İstanbul'da işlem gören bankalar üzerine bir uygulama (2004-2014). *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, *5*(7), 1766-1776.

Karadağ Ak, Özlem; Babuççu, Ş. ve Hazar, A. (2021). BIST Banka Endeksinde Yer Alan Mevduat Bankalarının Finansal Performanslarının COPRAS Yöntemiyle Değerlendirilmesi*, ÇAKÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(1), 280-305.

Kosmidou, K. ve Zopounidis, C. (2008). Measurement of bank performance in Greece. *South-Eastern Europe Journal of Economics*, *1*(1), 79-95.

Kumbirai, M. ve Webb, R. (2010). A financial ratio analysis of commercial bank performance in South Africa. *African Review of Economics and Finance*, *2*(1), 30-53.

Marjanović, I. ve Popović, Ž. (2020). MCDM Approach for Assessment of Financial Performance of Serbian Banks. *Contributions to Economics*, 71-90.

Ongore, V. O. ve Kusa, G. B. (2013). Determinants of financial performance of commercial banks in Kenya. *International journal of economics and financial issues*, *3*(1), 237.

Opricovic, S. ve Tzeng, G. H. (2007). Extended VIKOR method in comparison with outranking methods. *European journal of operational research*, *178*(2), 514-529.

Oudat, M. S. ve Ali, B. J. (2021). The Underlying Effect of Risk Management On Banks' Financial Performance: An Analytical Study On Commercial and Investment Banking in Bahrain. *Elementary Education Online*, *20*(5), 404-414.

Parmaksız, S. ve Özdemir, O. (2021). Çok kriterli karar verme tekniklerinin bankacılık oran analizinde kullanılması üzerine bir araştırma. *Journal of Banking and Financial Research*, *8*(2), 65-93.

Rashid, A., Hassan, M. K. ve Shah, M. A. R. (2020). On the role of Islamic and conventional banks in the monetary policy transmission in Malaysia: Do size and liquidity matter? *Research in International Business and Finance*, *52*, 101123.

Ridloah, S. (2016). A qualitative analysis into the strategic priorities of the Indonesian bank industry. *JDM (Jurnal Dinamika Manajemen)*, *7*(1), 91-105.

Sarı, Tuğba (2020). Banka Performans Ölçümünde TOPSIS ve PROMETHEE Yöntemlerinin Karşılaştırılması, *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 34(1), 99-117.

Sharma, A., Jadi, D. M. ve Ward, D. (2018). Evaluating financial performance of insurance companies using rating transition matrices. *Journal of Economic Asymmetries*, *18*, e00102.

Shaverdi, M., Ramezani, I., Tahmasebi, R. ve Rostamy, A. A. A. (2016). Combining fuzzy AHP and fuzzy TOPSIS with financial ratios to design a novel performance evaluation model. *International Journal of Fuzzy Systems*, *18*(2), 248-262.

Stanujkic, D., Djordjevic, B. ve Djordjevic, M. (2013). Comparative analysis of some prominent MCDM methods: A case of ranking Serbian banks. *Serbian journal of management*, *8*(2), 213-241.

Tezergil, S. A. (2016). VIKOR Yöntemi ile Türk Bankacılık Sektörünün Performans Analizi. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, *38*(1), 357-373.

Topak, M. S. ve Çanakçıoğlu, M. (2019). Banka performansının entropi ve copras yöntemi ile değerlendirilmesi: türk bankacılık sektörü üzerine bir araştırma. *Mali Çözüm*, *29*(154), 107-132.

Ural, M., Demireli, E. ve Güler Özçalık, S. (2018). Kamu bankalarında performans analizi: Entropi ve WASPAS yöntemleri ile bir uygulama. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 31, 129-141.

Wanke, P., Barros, C. P. ve Emrouznejad, A. (2016). Assessing productive efficiency of banks using integrated Fuzzy-DEA and bootstrapping: A case of Mozambican banks. *European Journal of operational research*, *249*(1), 378-389.

Wu, M. W., Shen, C. H. ve Chen, T. H. (2017). Application of multi-level matching between financial performance and corporate social responsibility in the banking industry. *Review of Quantitative Finance and Accounting*, *49*(1), 29-63.

Yıldırım, B. F. ve Demirci, E. (2017). Banka performansının TOPSIS-M uygulaması ile değerlendirilmesi. *Söke İşletme Fakültesi Priene Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, *1*(1), 35-48.

Zadeh, L. A. (1988). Fuzzy logic. *Computer*, *21*(4), 83-93.